

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.5
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.6/7 din 03.07.2015*

CURRICULUM

la disciplina

Probațiunea presentințială

AUTOR:

Sergiu MĂRGĂRINT
*Șef adjunct, Oficiul central de probațiune,
formator INJ*

AVIZAT
Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU 2014

I. PRELIMINARII

Probațiunea este un complex de activități de evaluare, asistență, consiliere psihosocială și supraveghere în comunitate a persoanei în conflict cu legea penală (învinuit, inculpat, condamnat) cu scopul de a o reintegra în societate și protejarea comunității de riscul de recidivă.

Principalul scop al probațiunii juvenile și al măsurilor asociate pentru abordarea delincvenței juvenile este prevenirea comiterii infracțiunilor și a recidivei, resocializarea și reintegrarea minorilor delincvenți și de a satisface nevoile și interesele victimelor. Probațiunea juvenilă trebuie privită ca un element al unei strategii comunitare largite pentru prevenirea delincvenței juvenile, care ține cont de întreg contextul în care s-a comis infracțiunea: familia largită, școală, vecini și prieteni.

Referatul presentințial de evaluare psihosocială reprezintă un document întocmit de consilierul de probațiune la solicitarea organului de urmărire penală și instanței de judecată. Referatul cuprinde informații referitoare la persoana aflată în conflict cu legea: modul său de viață, familie, societate (vecini, școală, policlinică, loc de muncă, cerc de prieteni), date privind fapta comisă și o evaluare a gravității acesteia, precum și a atitudinii infractorului față de infracțiune și circumstanțele ei, date referitoare la riscul de recidivă, acestea fiind menite să contribuie la stabilirea necesității aplicării arestului preventiv, la faza de urmărire penală sau a oricărei altei măsuri de pedeapsă, în procesul judecării cauzei. Evaluarea presentințială reprezintă o activitate importantă necesară a fi desfășurată la faza inițială a desfășurării justiției. Acest document **nu are calitate de probă** în procesul penal, ci **are un rol consultativ și de orientare** pentru instanța de judecată. Cursul de instruire inițială a consilierilor de probațiune este destinat persoanelor nou angajate în sistemul de probațiune. Cursul își propune să contribuie la dezvoltarea capacităților profesionale privind: Necesitatea întocmirii referatului presentințial în privința minorilor; Metode și tehnici de colectare a datelor în perioada întocmirii referatului presentințial în privința minorilor; Evaluarea necesităților, riscului, motivației pentru schimbare în vederea alcătuirii planului de intervenție individualizat al minorului.

Curriculumul înglobează trei dimensiuni care sunt: cunoaștere, aplicare și integrare. Cunoașterea include acumularea de informație și sistematizarea de concepte în domeniul probațiunii. Aplicarea presupune formarea de abilități practice de desfășurare a activităților de probațiune. Integrarea presupune formarea și dezvoltarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și de utilizare a abilităților practice în activitatea profesională.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- În explicarea necesității întocmirii referatului presentințial în privința minorilor/aduților;
- În identificarea OG și ONG în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă minorii în procesul de asistare psihosocială la etapa presentințială;
- În evaluarea riscului comiterii de infracțiuni și pericolul care îl reprezintă în comunitate beneficiarii minori/aduți;
- În identificarea modalităților de prevenire a delincvenței juvenile;
- În evaluarea impactului implementării metodelor noi de lucru cu copiii aflați în conflict cu legea penală;
- În cunoașterea procedurii de evidență corespunzătoare și să respecte cerințele de confidențialitate;
- În aplicarea metodologiei de acordare a asistenței psiho-sociale la etapa presentințială;
- În aplicarea metodologiei de întocmire a hărții serviciilor sociale disponibile în comunitate;

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

I.

- Să poată defini conceptul de probațiune presentințială;

- Să determine conceptul de asistenței psihosociale la etapa presentințială
- Să explice necesitatea întocmirii referatului presentințial în privința minorilor/adulților;
- Să identifice necesitățile subiecților probațiunii în procesul acordării de asistență psihosocială la minorilor;
- Să identifice serviciile sociale în comunitate necesare subiecților probațiunii în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă la etapa presentințială;
- Să identifice factorii dinamici care necesită schimbare pentru a reduce riscul comiterii de infracțiuni repetate în cazuri individuale;
- Să identifice factorii de natură să accentueze sau să inhibe comportamentul infracțional al minorului;
- Să facă o descriere exactă a atitudinii (bănuitului, învinuitului, inculpatului) față de sentința sa pentru organul care a solicitat întocmirea referatului;

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluare
Probațiunea presentințială	Sergiu MĂRGĂRINT	2015	14	2	8	Teste pentru evaluarea cunoștințelor
	Vladimir POPA			2	2	

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore	
		Curs	Seminar
1.	Metode și tehnici de colectare a datelor în perioada întocmirii referatului presentințial în privința minorilor	2	8
2.	Metode și tehnici aplicate în asistența psiho-sociale la etapa presentințială	2	2
Total		4	10

- să argumenteze tehnicile de ascultare - să descrie etapele managementului de caz. - să aplice metodologia de întocmire a hărții sociale disponibile în comunitate, - să aplice tehnica interviului motivațional.		Studii de caz.
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	----------------

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă :

Evaluarea se va face în baza participării la curs, implicării în discuții și activități. Pentru aceasta vor fi utilizate grile de observații, unde vor fi indicate performanțele audiențelor.

Pe lângă activitățile de grup desfășurate, vor fi și sarcini individuale: eseuri, rapoarte analitice.

B. Evaluarea finală: se va efectua sub forma unui test de verificare a cunoștințelor la finele disciplinei de studiu.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Acte normative:

1. **Codul Penal** al Republicii Moldova din 18.04.2002, Monitorul Oficial, nr. 72-74 din 14.04.2009;
2. **Codul de Procedură Penală** al Republicii Moldova din 14.03.2003, Monitorul Oficial, nr.104-110 din 07.06.03;
3. **Codul de executare** al Republicii Moldova din 24.12.2004, Monitorul Oficial, nr. 214-220 din 05.11.2010;
4. **Legea cu privire la probațiune** nr.8 din 14.02.08, Monitorul Oficial, nr.103-105 din 13.06.08;
5. **Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție** nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
6. **Legea privind administrația publică locală** nr. 436 din 28.12.2006, Monitorul Oficial, nr. 32-35 din 09.03.2007;
7. Hotărîrea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 cu privire la **crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 112-114 din 14.10.1999;
8. Hotărîrea Guvernului nr. 331 din 23.04.2009 cu privire la **unele măsuri de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 86-88 din 08.05.2009;
9. **Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității** (aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1643 din 31.12.2003, Monitorul Oficial, nr. 16-18 din 23.01.2004),
10. **Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune**(aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 827 din 10.09.2010, Monitorul Oficial, nr. 166-168 din 14.09.2010);
11. **Regulamentul Consiliului Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, aprobat prin decizia Consiliului la nr.3 din 30.12.08;
12. **Ordin nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului presentințial de evaluare a personalității** (Monitorul Oficial, nr. 10-11 din 23.01.2009);
13. **Instrucțiunea cu privire la activitatea de probațiune sentințială în comunitate în privința condamnaților adulți și minori**, aprobată prin Ordinul nr. 92 din 30 mai 2011;

Reglementări internaționale:

1. **Declarația universală a drepturilor omului**, adoptată la New York, la 10 decembrie 1948. Adoptată și proclamată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 217 A (III) din 10.12.1948. Republica Moldova a aderat la declarație prin Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XII din 28.07.1990. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul I, pag. 11;

2. **Convenția cu privire la drepturile copilului**, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 la New York. A intrat în vigoare la 20 septembrie 1990. Republica Moldova a aderat la convenție prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990. În vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul I, pag. 51;
3. **Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționali sau infractori liberați condiționat**;
4. **Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing)**, recomandat în vederea adoptării, de către cel de al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, care a avut loc la Milano în perioada 26 aug. – 06 sept. 1985 și adoptată de Adunarea generală în rezoluția sa 40/33 din 29 nov. 1985;
5. **Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo)** 45-110 din anul 1990, Cea de-a 68-a ședință plenară, 14 decembrie 1990;
6. **Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)**, Rezoluția 45/112 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară);
7. Recomandarea Nr. R 11 (80) a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **detențiunea în așteptarea judecării**, adoptată de către Comitetul de Miniștri pe 27 iunie 1980 la cea de-a 31 adunare a vice-miniștrilor;
8. Recomandarea Nr. R (87) 18 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **simplificarea justiției penale**, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 17 septembrie 1987 la cea de-a 410 întrunire a prim-miniștrilor;
9. Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la **regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a vice-miniștrilor;
10. Recomandarea Nr. R 19 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la **mediere în cazuri penale**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 15 septembrie 1999;
11. Recomandarea Nr. R 22 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la **supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 30 septembrie 1999, la cea de-a 681-a întrunire a vice-miniștrilor;
12. Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind **liberarea condiționată (parole)**, adoptată la 24 septembrie 2003 la cea de-a 853-a întrunire a vice-miniștrilor;
13. Recomandarea Rec (2006) 13 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **cercetarea în stare de arest preventiv**, condițiile de desfășurare și măsuri de protecție împotriva abuzului, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2006, la cea de-a 974-a întrunire a vice-miniștrilor;
14. Recomandarea CM/Rec (2010) 1 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei**, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a vice-miniștrilor;

Literatură de specialitate:

1. Dolea I., Zaharia V., Revista de științe penale, supliment 2007, **Culegere de acte naționale și internaționale în domeniul penal**, volumul I, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
2. Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I., **Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Medierea penală**. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
3. Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L., **Ghidul consilierului de probațiune**, - Ch.: Tipogr. „BonsOffices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
4. Ulianovschi X., Golubțov I., Zaharia V., Cojocar V., **Ghidul consilierului de probațiune**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2004;

5. Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. **Alternative la detenție. Raport de evaluare.** - Ch. :,Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
6. Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., **Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare.** - Ch.: Tipogr. „BonsOffices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
7. Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., **Probațiunea prezentțială în privința minorilor. Teorie și practică**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;
8. Ulianoschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „**Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori**”, IRP, Chișinău, 2006;
9. Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „**Pregătirea pentru liberare a deținuților**”, IRP, Chișinău, 2007;
10. Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., **Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților.** - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „BonsOffices”), 92 p. ;
11. Cojocaru V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., **Pregătirea pentru liberare a deținuților.** - Ch. :,„Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
12. Pritcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție. Ghid practic**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
13. Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., **Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților.** Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :,„BonsOffices” SRL, 2009, 56 p. ;
14. Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**, IRP, Chișinău, 2009;
15. Zaharia V., Pistrinciuc V., Racu A., **Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenție.** - Ch. :,„Cu drag” SRL, 2009, 36 p. ;
16. Adam A., Zaharia V., Cocîrță A., Cojocaru V. **Ghidul rudelor persoanelor condamnate.** Institutul de Reforme Penale. –Ch.: Helmax-Exim, 2006;
17. Popa V., **Învață să trăiești în comunitate.** Ghidul persoanelor liberate din locurile de detenție, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2006;
18. Zaharia V., Harconiță N., Popa V., **Ghid de implicare comunitară în activitatea de probațiune în privința minorilor.** - Ch.: „BonsOffices” S.R.L., 2010, 68 p.;
19. Anton M. Van Kalmthout, **Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene**, Craiova, 2004;
20. Durnescu I., **Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere**, Craiova, 2001;
21. <http://www.irp.md/probatiune.php>;
22. <http://www.justice.gov.md/index.php?cid=192>.